

TAXONOMIC APPROACHES OF THE FAIRY-TALE IN ROMANIAN LITERATURE

Maria Movilă (Popa), "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş

Abstract: The fairy tale, species of the epic genre, both popular and cult, has evolved in Romanian literature as multi-episodic narrative, based on miraculous or unusual adventures. The matter of fairy tales is extremely rich and one cannot discuss about it without a classification. The most appreciated and adopted by most countries classification is the one achieved by the Finish school through the work of Anti Aarne, in 1910. The Aarne catalogue was improved by Stith Thompson and known under the name of The Aarne-Thompson International Catalogue. Romanian researchers have also been preoccupied by the necessity of systematisation of popular narratives and of elaboration of a classification. B. P. Hasdeu, Ion C. Chiţimia, Ovidiu Birlea, Lazăr Şăineanu realised a systematisation of fairy tales. This way, three major groups of fairy tales are distinguished: fantastical, novelistic, animal. During the post-war period the problem of elaborating a new catalogue of the Romanian popular fairy tales was at issue, which was achieved by Corneliu Bărbulescu in the '60s. But the Romanian popular prose has explored too little its internal resources, and, unfortunately, research in the field was drawn back by the lack of typological catalogues, general encyclopaedias or dictionaries of folkloric terms.

Keywords: *fantastic fairy tale, novelistic fairy tale, animal fairy tale, international catalogue*

În proza populară, basmul este specia literară cel mai bine reprezentată. Termenul *basm*, derivat din slava veche *basni* „născocire, scornire”, defineşte o specie a epicii populare şi culte (de regulă în proză), cu răspândire mondială, în care se narează întâmplări fantastice ale unor personaje imaginare (feţi-frumoşi, zâne, animale năzdrăvane etc.), aflate în luptă cu forţe nefaste ale naturii sau ale societăţii, simbolizate prin balauri, zmei, vrăjitoare, pe care ajung a le birui în cele din urmă.¹ Deşi termenul de basm are origine slavă, numai la români a evoluat spre sensul de naraţiune pluriepisodică, cu peripeţii miraculoase sau neobişnuite, la sârbi *basna* (*basma*) înseamnă descântec, iar la ruşi *basni* (*basnia*) reprezintă fabulă animală.² În limba română veche a circulat cu forme apropiate de slavă: *basn*, *basnu*, *basnă*, cu sensurile de *fabulă*, *basm*, *scornitură*.³

După George Călinescu, „basmul este o operă de creaţie literară, cu o geneză specială, o oglindire în orice caz a vieţii în moduri fabuloase, prin urmare supunerea lui la analiza critică este nu numai posibilă ci şi obligatorie, din ea decurgând atât adevăruri estetice cât şi informaţii de ordin structural folcloric.”⁴ Basmul trebuie delimitat de poveste (care este mai realistă), de legendă (care urmăreşte explicarea unor fenomene naturale sau istorice), de snoavă (scurtă naraţiune anecdotică). Basmul se mai caracterizează, în ansamblu, prin fabulaţie senină, fără mare tensiune şi adâncime (spre deosebire de cea monstruoasă, terifiantă, din unele povestiri superstiţioase), prin finalul nupţial sau glorificator al vitejiei şi al binelui. Tot George Călinescu consideră basmul „un gen vast, depăşind cu mult romanul, fiind mitologie, etică, ştiinţă, observaţie morală. Caracteristica lui este că eroii nu sunt numai oameni ci şi anume fiinţe himerice, animale. Şi fabulele vorbesc de animale dar acestea sînt

¹ Mircea Angheliescu, *Dicţionar de termeni literari*, Editura Academiei, Bucureşti, 1976, p.49.

² Ovidiu Bârlea, *Folclorul românesc. Momente şi sinteze*, vol I, Editura Minerva, Bucureşti, 1981, p. 147.

³ Ion C. Chiţimia, *Folclorul românesc în perspectivă comparată*. Bucureşti. Editura Minerva, 1971, p.23.

⁴ George Călinescu, *Estetica basmului*, Editura pentru Literatură, 1965, p.6.

simple măști pentru felurite tipuri de indivizi. Ființele neomenești din basm au psihologia și sociologia lor misterioasă. Ele comunică cu omul, dar nu sunt oameni. Când dintr-o narațiune lipsesc acești eroi himerici, n-avem de-a face cu un basm.”⁵Din punctul de vedere al lui Ovidiu Bârlea, comparativ cu celelalte specii ale epicului popular, „basmul poate fi definit ca o narațiune pluriepisodică, al cărei protagonist este omul (de obicei adolescent), ajutat de animale sau obiecte cu însușiri miraculoase, care izbuteste în cele din urmă să fie răsplătit în chip maxim, acțiunea fiind verosimilă pentru o mentalitate de tip arhaic.”⁶Ovidiu Bârlea consideră că basmul se află în opoziție cu povestea, care „denumea restul narațiunilor tradiționale (basm despre animale, legendă, snoavă).”⁷

Materia basmului este foarte bogată și nu putem discuta despre basm fără o clasificare a acestuia. Clasificarea și definirea literaturii populare românești a rămas o problemă deschisă, afirma Ion C.Chițimia.⁸Johann Georg Hahn este printre primii care face o astfel de clasificare la o culegere de basme grecești și albaneze. El folosește noțiunea de *Formel*(adică formă)pentru temă și motiv și împarte materialul cules în trei părți: *Familienformeln*, *Vermischte Formeln* și *Dualistische Formeln*(forme familiale; forme mixte, amestecate; forme duale). Fiecare clasă este subdivizată în tipuri și teme: tipul căsătoriei, tipul copiilor doriți, tipul frați-surori, pentru prima parte, în a doua parte întâlnim tipul Elenei, Gudrun, Josen, Turandot, iar cea de-a treia cu tipuri ca Odiseu, călătoria pe tărâmul celălalt.

Psihologul Wilhelm Wundt, în lucrarea *Psihologia popoarelor*, face următoarea clasificare: *basme-apologuri mitologice*, *basme pur fantastice*, *basme și apologuri biologice*, *apologuri pur animaliere*, *basme despre origine*, *basme și apologuri glumețe*, *apologuri morale*. Vladimir Propp consideră că această clasificare suscită obiecții, termenul *apolog*⁹fiind o categorie formală a cărei cercetare abia începe.¹⁰O clasificare de ordin psihologic realizează și Arthur Christensen. El împarte basmul în șase mari grupe după: *temperament*, *finețe*, *nebulie*, *eroare*, *destin*, *consecințe*, subordonându-le o serie de motive.

Clasificarea cea mai apreciată și adoptată de cele mai multe țări este cea realizată de școala finlandeză prin Anti Aarne. În 1910, renumitul folclorist finlandez întocmește un catalog general de teme și motive, *Verzeichnis der Märchentypen* și împarte proza folclorică în trei mari grupe: 1. Basme cu animale, 2. Basme propriu-zise și 3. Anecdote. Prima grupă, Basme cu animale este subdivizată în: a) Basme despre animalele pădurii, b) Basme despre animalele pădurii și ale casei, c) Basme despre oameni și animalele pădurii, d) Basme despre animalele domestice, e) Basme despre păsări, f) Basme despre pești. A doua grupă, Basme propriu-zise conține Basme fantastice, Basme legendare și Basme nuvelistice. Basmele fantastice sunt împărțite în: a) Basme cu un adversar supranatural, b) Basme cu soț (soție) supranatural sau fermecat, c) Basme cu o misiune, d) Basme cu obiect supranatural, e) Basme cu putere sau știință supranaturală, f) alte momente supranaturale. Basmele legendare conțin motive creștine și legende locale. Pe baza sistemului de catalogare tematică Aarne, s-a realizat mai târziu catalogarea basmelor și poveștilor diferitelor popoare europene, fiind un progres notabil al acestui sector din literatura populară.¹¹Catalogul Aarne este îmbunătățit în 1928de

⁵*Ibidem*, p.9.

⁶ Ovidiu Bârlea, *op. cit.*, p. 149.

⁷*Ibidem*, p.146.

⁸ Ion C.Chițimia, *op. cit.*, p.16.

⁹*Apolog,apologuri*, s.n. Scurtă povestire (în versuri sau în proză) cu sens moralizator, prezentată în formă alegorică. Din fr.*apologue*, lat. *apologus*.

¹⁰V. Propp, *Morfologia basmului*, Editura Univers, București, 1970, p.11.

¹¹ Cf. Ion C.Chițimia, *op.cit.*, p.19.

Stith Thompson¹² (*The types of the folktales*), iar a doua ediție va apărea în 1961. Având materialul catalogat și bogata experimentare a sistemului Aarne, Stith Thompson a dat în șase volume un indice general de literatură populară în proză: *Motif-Index of Folk-literature*, în 1932¹³, prima ediție și în 1955, pe cea de-a doua. Basmele-tip așa cum apar în clasificarea internațională Aarne-Thompson nu sunt modele sau arhetipuri. Ele sunt simple descrieri ale basmelor atestate. Basmele sunt grupate în șapte categorii: 1. Basme cu animale, 2. Basme cu zâne, 3. Basme religioase, 4. Basme realiste sau nuvele, 5. Basme cu căpcăuni, uriași sau diavolul, 6. Anecdote și glume, 7. Basme formale.

Necesitatea sistematizării narațiunilor populare și a elaborării unei clasificări, i-a preocupat și pe cercetătorii români. Un prim studiu de răsunset asupra basmului a dat Bogdan Petriceicu Hasdeu, în 1893, în *Etymologicum Magnum Romaniae*. El consideră basmul „cel mai bogat izvor de credințe sau noțiuni mitologice și de date lingvistice”.¹⁴ Hasdeu vorbește despre basm, poveste, deceu (legendă) și fabulă și face o distincție între basm și poveste, în funcție de care delimitează și alte categorii. În opinia sa, povestea este „orice fel de narațiune, fie legendă, fie snoavă, fie anecdotă[...], în care nu se întâmplă nimic miraculos sau supranatural”¹⁵, pe când basmul corespunde cu ceea ce francezii numesc *conte bleu*, iar nemții *Märchen*; „numai în basm supranaturalul constituie un element esențial”¹⁶. Hasdeu considera că unicul derivat al basmului ar fi „deceul”, tot un basm „menit a da soluțiunea unei probleme,”¹⁷ care prin fond, prin mijloacele pe care le întrebunțează și prin elementul supranatural, face parte din basm. Hasdeu clasifică speciile folclorice, iar schema publicată de el în prefața colecției lui I. C. Fundescu, în 1867, cuprinde speciile grupate în trei genuri: poetic, aforistic și narativ. Genul narativ cuprinde și basmul. Sistemul de clasificare a speciilor folclorice este revizuit de Hasdeu în cursul universitar *Prelegeri de etnopsihologie* și le grupează după vârstă: Copilăria, Bărbăția și Bătrânețea. Basmul face parte din prima etapă: Copilăria. Dar se observă că astfel de clasificări pe criterii biologice sau calendaristice nu au putut fi acceptate, deoarece primează criteriul estetic.¹⁸

Un alt exeget, Ion C. Chițimia, a realizat o clarificare a noțiunilor de basm, poveste, legendă, fabulă și snoavă, în lucrarea sa *Folclorul românesc în perspectivă comparată* (1971). El opinează că basmele sunt o poveste fantastică, neadevărată, cu o morfologie și structură stilistică, în timp ce povestea este o narațiune populară care nu se desprinde de realitatea vieții de ieri și de azi. Din punct de vedere stilistic basmul are o anumită „respirație și o haină de ceremonie, corespunzătoare conținutului.” În afara acestor două specii el distinge legenda o creație cu scop didactic, fabulaca narațiune alegorică și snoavaca scurtă narațiune cu scop glumeț sau satiric.¹⁹

O altă delimitare, bazată pe un repertoriu autentic de narațiuni populare și pe cunoașterea directă a realității folclorice a fost propusă de Ovidiu Bîrlea, în *Antologie de proză populară epică*. Folcloristul face distincție între două categorii de narațiuni:

¹² Stith Thompson, *The types of the folktales: Anti Aarne's Verzeichnis der Märchentypen*, Helsinki, 1928.

¹³ Stith Thompson, *Motif-Index of Folk-Literature: A Classification of Narrative Elements in Folk-Tales*, Helsinki, 1932.

¹⁴ B.P. Hasdeu, *Basm*, în *Etymologicum Magnum Romaniae* (pagini alese), vol II, Editura Minerva, București, 1970, p.337.

¹⁵ *Ibidem*, p.342-343.

¹⁶ *Ibidem*, p. 343.

¹⁷ *Ibidem*, p.390.

¹⁸ Ovidiu Bîrlea, *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică română, București, 1974, p. 178.

¹⁹ Ion C. Chițimia, *op. cit.*, p.22-31.

legendacare este „veridică și pretinde ascultătorilor încredere absolută în relatările ei” și *basmul despre animale, basmul fantastic și snoava* care „sunt verosimile, adică s-au putut întâmpla cândva în trecut.” *Legenda* are o funcție didactică, e mai puțin poetică decât celelalte specii, deoarece primează intenția științifică. *Povestirea* e o relatare a faptelor din viața contemporană, la care povestitorii au fost martori, la fel ca legenda, „relatează adevărul și cere a fi crezută fără șovăire.” *Basmul despre animale* este o „narațiune cu caracter glumeț sau satiric în care personajele sunt animale” și uneori poate să apară și omul, dar cu rol secundar. *Basmul despre animale* se deosebește de *fabulă*, deoarece nu prezintă analogii conștiente. Cercetătorii au considerat *basmul despre animale* mai vechi decât *basmul propriu-zis*, dar posterior *legendei*. Repertoriul nostru de basme despre animale este destul de modest, în comparație cu cel al popoarelor din nordul Europei sau al celor africane și asiatic. Acesta cuprinde vreo 250 de tipuri, dar este de remarcat faptul că „peste jumătate din acestea nu se întâlnesc în catalogul Aarne-Thompson din ultima ediție” și s-ar părea că ne aparțin, ar fi specific românești. *Snoava* este înrudită cu *basmul despre animale*, tematica, personajele și conflictul sunt scoase din realitatea cotidiană. *Basmul propriu-zis* este specia cea mai complexă a narațiunilor în proză și cuprinde *basmul fantastic* și *basmul nuvelistic*. *Basmul propriu-zis* „e o narațiune lungă, pluriepisodică și verosimilă pentru o anumită mentalitate”, eroii principali sunt remarcabili prin faptele lor, fiind răsplătiți la sfârșit. *Basmul fantastic* oglindește punctul de vedere străvechi al popoarelor și un principiu de etică elementară, acela că binele învinge răul. *Basmul* îmbină realul cu fantasticul, se completează unul pe celălalt. Amestecul dintre real și fantastic se petrece într-un mod familiar, firesc. *Basmul nuvelistic* e o relatare verosimilă a unor întâmplări destul de complicate, în care personajele acționează ajutate doar de puterile omenești, fără intervenții supranaturale. Repertoriul nostru de basme nuvelistice nu este prea vast, cuprinzând peste o sută de tipuri, iar mai bine de jumătate dintre ele nu sunt atestate în catalogul internațional Aarne-Thompson. Cercetările în domeniu au arătat că *basmul nuvelistic* este o specie încă vie, datorită specificului realist, corespunde unei mentalități mai evolute care gustă narațiunile verosimile.²⁰

Categoriile cel mai bine reprezentate în cultura europeană și românească, ca repertoriu tematic și circulație sunt basmele și legendele. *Basmul fantastic* s-a constituit ca gen într-o cultură mai evoluată și a preluat anumite valori ale culturilor primitive. Lumea *basmului fantastic* este dominată de fantastic, dar are perspectiva realului, e un univers alcătuit din protagoniști specifici, care au „psihologia și sociologia lor misterioasă.”²¹ Nu există basme în care elementele fantastice să apară izolat, ele depind întotdeauna de eroi. Lumea *basmului* este opusă realității cotidiene, prin atmosfera ei interioară, prin esența ei.²² *Basmul nuvelistic* înglobează istorisiri pluriepisodice, cu elemente fabuloase, eroii, în schimb nu mai sunt feciori și fete de împărat, ci țărani simpli, muncitori, meseriași. Temele *basmei* dezvoltă tablouri de viață, la baza cărora stă antiteza bogăți-săraci. *Basmul despre animale* are caracter umoristic, unele basme conțin elemente fabuloase, în care animalele sălbatice devin eroii principali. Imaginea animalului e alegorică, vizează direct omul vicelan, lacom. *Basmele despre animale* se disting prin stilul paticular și concis.²³ Pavel Ruxăndoiu afirmă că „nota specifică

²⁰ Ovidiu Bârlea, *Antologie de proză populară epică*, vol I, Editura Pentru Literatură, București, 1966 pp.29-73.

²¹ George Călinescu, *op. cit.*, p.9

²² Pavel Ruxăndoiu, *Folclorul literar în contextul culturii populare românești*, Editura Grai și suflet- Cultura națională, București, 2001, p. 414.

²³ Gheorghe Vrabie, *Proza populară românească. Studiu stilistic*, Editura Albatros, București, 1986, pp.94-103.

povestirilor despre animale, în spațiul cultural românesc, e dată în primul rând de ineditul umor popular, de spontaneitatea expresiei și voiciunea dialogului.”²⁴

În 1889, Academia Română anunța un concurs pentru cel mai bun studiu asupra basmelor române, lucrare care impunea, implicit și o clasificare. Concursul este câștigat de monografia lui Lazăr Șăineanu *Basmele române în comparațiune cu legendele clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice* (1895). Șăineanu realizează o clasificare complexă mitologică, legendară, psihologică, grupează basmele în secțiuni, cicluri, tipuri și subtipuri. Cele cinci sute de basme culese și în majoritatea lor publicate, din toate provinciile istorice ale țării, sunt dispuse în patru secțiuni.

Secțiunea întâia : *Povești mitico-fantastice* (165-356) cu Ciclul păsărilor sau om-animal (Tipul Amor și Psyche, Tipul Melusina, Tipul Neraida), apoi Ciclul femeie-plantă (Tipul Daphne, Tipul Cele 3 năramze), Ciclul interzicerilor (Tipul Locurilor oprite, Tipul Camerei oprite), Ciclul juruințelor (Tipul Iephta, Tipul Zânelor promise), Ciclul metamorfozelor (Tipul Iason, Tipul Copiii de aur), Ciclul descinderilor infernale (Tipul Teseu, tipul Hesperidele, Tipul Deceurilor), Ciclul ascensiunilor aeriene (Tipul Arborele ceresc, Tipul Animale-cumnati), Ciclul expunerilor (Tipul Andromeda, tipul Danae), Ciclul isprăvilor eroice (Tipul Apa vie și apa moartă, tipul Ileana Cosânzeana), Ciclul fecioarei razboinice.

Secțiunea a doua : *Povești etico-mitice (psihologice)* (357-546), cu următoarele cicluri :

Ciclul celor trei frați (Tipul Fraților perfizi, Tipul Tovarășilor năzdrăvani), Ciclul celor doi frați (Tipul Dioscurilor, Tipul Cei doi frați de cruce), Ciclul animalelor recunoscătoare, Ciclul femeiei perfide (Tipul Scylla, Tipul Dalila), Ciclul incestului (Tipul Peau-d’Ane, Tipul Fetei cu mâinile tăiate), Ciclul mamei vitrege (Tipul Holle, Tipul Cenușereasa, Tipul Phryxos, Tipul Rodia), Ciclul pețirilor (Tipul Edip, Tipul Enomaos), Ciclul fatalității (Tipul Moira, Tipul Nemesis), Ciclul uriașilor și piticilor, Ciclul omului viteaz (Tipul Orion, Tipul Hercule – Păcală)

Secțiunea a treia : *Povești religioase (legende)* (547-589) cu ciclurile : Dumnezeu (Tipul Dorințelor, Tipul Talismanelor), Necuratul, Moartea (Moartea ca cumătră, Călătoria Morței).

Secțiunea a patra : *Povești glumețe (snoave)* (590-610) care cuprinde Ciclul fetei istețe, Ciclul lui Păcală. În această categorie, Lazăr Șăineanu adaugă „Fabula animală.” (611-616)²⁵

Clasificarea lui Lazăr Șăineanu este considerată „cea mai temeinică din secolul trecut”²⁶, fiind mai apropiată de realitățile fabuloase. „Monografia lui Șăineanu s-a impus, în mod obiectiv, ca un instrument de lucru de prim rang,”²⁷ e de părere Viorica Nișcov. Ovidiu Bârlea consideră că Șăineanu „face o incursiune în literatura antică, apoi în colecțiile folclorice ale popoarelor învecinate și ale celor romanice, citând pe larg variantele similare.”²⁸ În schimb, clasificarea nu a fost lipsită de critici. Ion C. Chițimia afirmă că delimitarea speciilor epicii populare nu este convingătoare, datorită inconsecvenței terminologice. Șăineanu discută despre termenii *basma*, *legendă*, *snoavă*, dar rezumă

²⁴ Pavel Ruxăndoiu, *op. cit.*, p.437.

²⁵ Lazăr Șăineanu, *Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice*, Editura Minerva, București, 1978, pp.763-769.

²⁶ Gheorghe Vrăbie, *op.cit.*, p.29.

²⁷ Viorica Nișcov, *A fost de unde n-a fost. Basmul popular românesc*, Editura Humanitas, București, 1996, p.65.

²⁸ Ovidiu Bârlea, *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică română, București, 1974, p.319.

clasificarea la *povești mitico-fantastice, etico-mitice, religioase și glumțe*, atribuind termenului basm o sferă mult mai mică decât celui de poveste.²⁹

În spiritul cercetărilor și al clasificărilor basmelor, Adolf Scullerus a elaborat în 1928, întâia tipologie a poveștilor românești, în sistemul preconizat de Aarne și colaboratori. Catalogarea basmelor românești a integrat o importantă cantitate de proză populară culeasă și publicată la data apariției monografiei lui Șăineanu. Dacă monografia lui Șăineanu e o primă încercare de „partiție rațională a fondului de basme românești”, lucrarea lui Scullerus este prima încercare de catalogare a speciilor, extinzând aria informației, incluzând și basmul animalier, legenda, snoava.³⁰

În perioada postbelică s-a pus problema elaborării unui nou catalog al basmului popular românesc. Corneliu Bărbulescu a realizat acest lucru în anii '60, sintetizând experiența clasificărilor anterioare. Actualul catalog se află din păcate încă în manuscris.

În istoria cercetărilor asupra basmului s-a putut observa o creștere progresivă în acest domeniu. În ultimele decenii, deși au fost abordate o serie de domenii noi, nu s-a renunțat la nimic din ce era bun în experiența înaintașilor. Totuși bilanțul general nu poate fi mulțumitor, deoarece proza populară românească deține resurse interne prea puțin exploatare. Cercetarea în domeniu se lovește de lipsa instrumentelor de lucru, cum ar fi bibliografiile generale și speciale (primul și unicul volum din *Bibliografia generală a etnografiei și folclorului românesc* se oprește la 1891), cataloagele tipologice, enciclopedii generale, dicționare de termeni folclorici. De observat este și faptul că proza populară românească este prea puțin cunoscută în străinătate, iar o informare consistentă pe plan internațional asupra cercetărilor prozei populare românești rămîne o problemă deschisă.³¹

BIBLIOGRAPHY:

- Angheliescu, Mircea, *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976
- Bârlea, Ovidiu, *Folclorul românesc. Momente și sinteze*, vol I, Editura Minerva, București, 1981
- Bârlea, Ovidiu, *Istoria folcloristicii românești*, Editura Enciclopedică română, București, 1974, p. 178
- Bârlea, Ovidiu, *Antologie de proză populară epică*, vol I, Editura Pentru Literatură, București, 1966
- Călinescu, George, *Estetica basmului*, Editura Pentru Literatură, 1965
- Chițimia, Ion C., *Folclorul românesc în perspectivă comparată*. București. Editura Minerva, 1971
- Hasdeu, Petriceicu, Bogdan, *Basm*, în *Etymologycum Magnum Romaniae* (pagini alese), vol II, Editura Minerva, București, 1970
- Nișcov, Viorica, *A fost de unde n-a fost. Basmul popular românesc*, Editura Humanitas, București, 1996
- Propp, Vladimir, *Morfologia basmului*, Editura Univers, București, 1970
- Ruxăndoiu, Pavel, *Folclorul literar în contextul culturii populare românești*, Editura Grai și suflet- Cultura națională, București, 2001

²⁹ Ion C. Chițimia, *op.cit.*, p.23.

³⁰ Viorica Nișcov, *op.cit.*, p.67.

³¹ Viorica Nișcov, *op.cit.*, p.70.

Șăineanu, Lazăr, *Basmele române în comparațiune cu legendele antice clasice și în legătură cu basmele popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice*, Editura Minerva, București, 1978

Vrabie, Gheorghe, *Proza populară românească. Studiu stilistic*, Editura Albatros, București, 1986